

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a členov senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a JUDr. Petra Dukesa v právnej veci žalobcu **Z., a. s., K.**, IČO: X., zast. advokátom JUDr. V. K., A. H. proti žalovanému **Z. T., a. s., L.**, IČO: X., zast. advokátom JUDr. R. U., P., o zaplatenie **450 121,03 Eur**, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 Cob 248/2009 zo dňa 17. decembra 2009, jednomyselne takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobcovi trovy dovolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd vo Zvolene rozsudkom č. k. 9 Cb 26/2007-866 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania vo výške 3 195,26 Eur.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že pôvodný žalobca / G., s. r. o., Prešov / si proti žalovanému uplatnil právo na zaplatenie sumy 13 460 346,35 Sk / 450 121,03 Eur /. Žalobu odôvodnil tým, že od žalovaného odkúpil zmluvou o predaji podniku z 03. 07. 2006 majetok

spoločnosti B. Z., a. s., so sídlom v Č., na základe ktorej nadobudol i právo požadovať od žalovaného úrok z omeškania za oneskorené zaplatenie faktúr za dodávky uhlia, ktoré B. Z., a. s., dodávala žalovanému v rokoch 2002 až 2005. Úrok z omeškania bol dohodnutý medzi dodávateľom uhlia a odberateľom / predchodcom žalovaného /. Rámcovou zmluvou č. 01/S./01 zo dňa 13. 11. 2002. Predchodcom žalovaného bola a.s. S.e.z.. Od roku 2002 práva a povinnosti z predmetnej zmluvy prevzal žalovaný a dodatkami č. 6 až 12 účastníci pokračovali v zmluvnom vzťahu až do roku 2005. Na základe zmluvy dodával žalobca žalovanému hnedé energetické uhlie, za ktoré žalovaný riadne v lehotách splatnosti faktúr neplatil. Žalobca vyúčtoval úrok z omeškania na základe ustanovení bodu 4.5 rámcovej zmluvy vo výške 0,05 % denne z jednotlivých oneskorených zaplatených faktúr, ktorého výška za obdobie rokov 2002 až 2005.

Dňa 21. februára 2007 pôvodný žalobca navrhol zámenu na strane žalobcu v súvislosti so zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 5. decembra 2006 na C. – C., s. r. o., O. a súd zámenu pripustil uznesením zo dňa 12. marca 2007 / na l. č. 707 /. Následne s. r. o. C. – C. podaním doručeným súdu 2. augusta 2008 navrhol zámenu účastníka na strane žalobcu v súvislosti s postúpením pohľadávky na a. s. Z. Bratislava, predložil dohodu o postúpení pohľadávky zo dňa 23. apríla 2007, ako i oznámenie o postúpení pohľadávky žalovanému. Súd uznesením zo dňa 15. augusta 2008 / na l. č. 734 / návrhu na zámenu účastníka na strane žalobcu vyhovel.

Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že spoločnosť B. Z., a. s., ani jeho právny nástupca nevyúčtovali v súlade so znením rámcovej zmluvy úrok z omeškania za nedodržanie termínu splatnosti faktúr, preto predávajúcemu ani žalobcovi nevzniklo právo na vymáhanie úrokov z omeškania.

V priebehu konania zástupcovia účastníkov prejavili ochotu mimosúdne sa dohodnúť, preto súd pojednávanie odročil. Následne podaním zo dňa 13. mája 2009 žalobca súdu oznámil, že medzi účastníkmi nedošlo k dohode o vysporiadaní veci.

V rámci pojednávania zástupca žalobcu uviedol, že úrokov z omeškania sa domáha v zmysle článku 4.5 rámcovej zmluvy, k vyjadreniu žalovaného uviedol, že články 4.1 až 4.3 rámcovej zmluvy sa týkajú len povinnosti vystaviť faktúru na kúpnu cenu a dopravu, nie však na dohodnutý úrok z omeškania. Podľa článku 4.5 rámcovej zmluvy žalobca mohol

alebo nemusel vyúčtovať úrok z omeškania. Samotný nárok na úrok z omeškania vznikol už tým, že sa predchodca žalovaného do omeškania s plnením peňažného záväzku dostal a za uplatnenie tohto nároku považuje už samotnú žalobu, teda námietka žalovaného považuje za nedôvodné.

Žalovaný na pojednávaní namietal, že výklad článku tak, ako to urobil žalobca je v rozpore s jeho jazykovým vyjadrením, pretože v tomto článku je uvedené, že žalobca si môže vyúčtovať úrok z omeškania, a z tohto nemožno vyvodiť, že vyúčtovať si mohli len kúpnu cenu a cenu dopravy. Ústne bolo dohodnuté, že v prípade nezaplatenia kúpnej ceny riadne a včas, úroky z omeškania si nebude žalobca účtovať – fakturovať, preto je v článku 4.5 zdôraznené, že predávajúci môže vyúčtovať úroky z omeškania, keby tam takáto vôľa nebola, v článku by bolo uvedené, že predávajúci má nárok na úrok z omeškania. Žalovaný uviedol, že výšku úroku nespochybňoval, ale iba ich nárok, pretože neboli vyúčtované.

Súd vykonal dokazovanie a zistil, že medzi predávajúcim B. Z., a. s., Holíč a kupujúcim S.e.z., a. s., Z. bola podľa § 409 a nasl. Obch. zák. uzavretá Rámcová kúpna zmluva č. 01/S./01 o dodávke a odbere uhlia z dohodnutými podmienkami. V bode 4.1 rámcovej zmluvy si dohodli platobné podmienky, podľa ktorých mal kupujúci zaplatiť kúpnu cenu predávajúcemu na základe daňového dokladu. V bode 4.5 si dohodli, že za nedodržanie termínu splatnosti faktúry kupujúcim, môže predávajúci účtovať úrok z omeškania vo výške 0,05 % z fakturovanej čiastky za každý deň omeškania. V bode 4.6 si dohodli formu platieb. K rámcovej zmluve každoročne dohodli cenu na jednotlivé roky formou dodatku k zmluve.

Zmluvou o predaji podniku zo dňa 30. júna 2006 B. Z., a. s. v likvidácii ako predávajúci odpredala podnik kupujúcemu s. r. o. R. B. / IČO: 36 487 791 / a dňa 4. júla 2007 podnik kupujúcemu odovzdala. Kupujúci od 1. augusta 2006 zmenil obchodné meno na s. r. o. G.. Táto spoločnosť následne postúpila pohľadávku s. r. o. C. – C., O., ktorá pohľadávku postúpila a. s. Z. B.. Súd zámenu pripustil, čím bola preukázaná aktívne legitímácia žalobcu.

Žalovaný bol založený podľa § 172 a nasl. Obch. zák. rozhodnutím zakladateľa FNM v súlade s rozhodnutím vlády č. 686 zo dňa 18. októbra 2001 a zák. č. 92/1991 Zb.

o privatizácii štátneho podniku S. Ž. od 31. decembra 2001, čím bola preukázaná pasívna legitimácia žalovaného.

Súd na základe vykonaného dokazovania s prihliadnutím na zistený skutkový stav a námietku žalovaného, sa musel vysporiadať s otázkou, či žalobcovi vznikol nárok na úrok z omeškania a s poukazom na ust. § 263 ods. 1 ako i na ust. § 369 Obch. zák. Poukázal na dispozitívny charakter týchto ustanovení. Súd konštatoval, ak je dlžník v omeškaní vzniká nárok na úrok z omeškania podľa uvedených ustanovení. V predmetnej veci si účastníci úrok z omeškania dohodli v zmluve, preto ho súd posudzoval podľa zmluvy. V čl. 4 bod 4.5 zmluvy si zmluvné strany dohodli, že v prípade nedodržania splatnosti faktúr zo strany kupujúceho, predávajúci môže účtovať úrok z omeškania za nedodržanie splatnosti faktúr vo výške 0,05 % denne z fakturovanej čiastky. Zmluvné strany si dohodli úrok z omeškania ako i jeho výšku, ktorý bude vyúčtovaný v prípade omeškania. Súd z dohodnutého znenia čl. 4 bod 4.5 mal za zrejmé, že účastníci si dohodli vyúčtovanie úroku z omeškania predávajúcim. Účtovanie bolo upravené v zákone o účtovníctve / § 11 zák. č. 563/1991 Zb. v platnom znení /, ktorý upravoval obligatórne náležitosti účtovného dokladu. Súd vôľu zmluvných strán ohľadom úroku z omeškania podľa čl. 4 bod 4.5 mal preukázaný aj z dojednania v čl. 9 zmluvy / 9.1 a 9.2 /, v zmysle ktorého si zmluvné strany dohodli povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v prípade porušenie zmluvných dojednaní, teda na rozdiel od úroku z omeškania, pri zmluvnej pokute už nedohodli vyúčtovanie zmluvnej pokuty. Z tohto je zrejmé, že účastníci pri uzatváraní zmluvy rozlišovali nárok, čo sa týka úroku z omeškania, ktorý viazali na vyúčtovanie a nárok na zmluvnú pokutu, ktorý viazali iba na porušenie povinnosti.

Pokiaľ ide o výšku pohľadávky, táto nebola spochybnená, ani sporná.

Na základe uvedeného súd prvého stupňa rozhodol tak, ako vyplýva z výroku rozsudku a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p. v prospech úspešného žalovaného.

Proti rozsudku podal odvolanie žalobca a navrhol ho zmeniť a žalobe vyhovieť, resp. zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Napadnutému rozsudku vytýkal nesprávne právne závery, pretože nesprávne právne vyhodnotil zistený skutkový stav. Žalobca uviedol, že v čl. 4.5 zmluvy bola dohodnutá výška úroku z omeškania, nie však jeho splatnosť v tom

zmysle, že by veriteľ bol povinný vystavovať ďalšiu faktúru na úroky dlžníkovi. Žalovaný bol o uplatňovaní pohľadávky oboznámený z obsahu žaloby, súdneho spisu i mimosúdnych rokovaní štatutárov. Ďalej uviedol, že podkladom na plnenie žalovaným mohla byť samotná zmluva, kde bola výška úrokov dojednaná. Omeškanie nastáva automaticky a platí princíp objektívnej zodpovednosti dlžníka, a ak sú splnené podmienky t.j. došlo k porušeniu právnej povinnosti, omeškanie nastáva zo zákona. Má za to, že súdom uplatnený výklad je v rozpore so Smernicou EÚ č. 2000/35/ES.

Proti rozsudku v časti výroku o trovách konania podal odvolanie žalovaný a navrhol ho zmeniť a priznať žalovanému aj zaplatený súdny poplatok za podaný odpor.

Žalovaný sa vyjadril k odvolaniu žalobcu a navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť z dôvodu jeho správnosti.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 1 O. s. p. a nariadil pojednávanie.

Odvolací súd po zhodnotení skutočností zistených zo spisu dospel k záveru, že súd prvého stupňa síce správne a dostatočne zistil skutkový stav, zistené skutočnosti však nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žaloba bola podaná predčasne, pretože v rozpore s dohodou v zmluve neuplatnil právo na úroky z omeškania vyúčtovaním najprv u dlžníka / žalovaného /.

Predchodcovia účastníkov si v v čl. 4 body 4.1 až 4.6 rámcovej zmluvy dohodli platobné podmienky. Podľa dohody v zmluve mal kupujúci / žalovaný / platiť predávajúcemu / žalobcovi / kúpnu cenu na základe daňového dokladu – faktúry, do 21 dní od jej vystavenia. V bode 4.5 sa zmluvné strany dohodli, že nedodržanie splatnosti faktúry kupujúcim, predávajúci môže vyúčtovať úrok z omeškania vo výške 0,05 % z fakturovanej čiastky za každý deň omeškania.

Odvolací súd s odkazom na ust. § 369 ods. 1 v spojení s § 502 Obch. zák. v platnom znení a na ust. § 369 ods. 3 Obch. zák. vyslovil, že zákon neustanovuje právo veriteľa od dlžníka požadovať /úroky účtovať/, ale priamo ustanovuje povinnosť dlžníka úroky z omeškania platiť bez toho, aby veriteľ úroky z omeškania požadoval. Povinnosti dlžníka

platiť pri meškaní s platením peňažného záväzku úroky z omeškania, zodpovedá právo veriteľa na tieto úroky z omeškania, ktoré si môže uplatniť aj žalobou na súde. Ustanovenie § 369 Obch. zák. je dispozitívne, zmluvné strany sa môžu od neho odchýliť alebo ho aj celkom vylúčiť, teda sa dohodnúť, že pri omeškaní so splnením peňažného záväzku dlžníkom mu nevzniká povinnosť platiť úroky z omeškania resp. že veriteľ na úroky z omeškania v takomto prípade nemá právo.

Odvolací súd zistil, že predchodcovia účastníkov aplikáciu ustanovenia § 369 ods. 1 Obch. zák. pri uzatváraní rámcovej zmluvy nevylúčili, ani neviazali vznik povinnosti dlžníka platiť úroky z omeškania, na splnenie nejakej podmienky. Odvolací súd nesúhlasil s gramatickým výkladom súdu prvého stupňa, podľa ktorého dohoda zmluvných strán v bode 4.5 zmluvy bola dohodou o tom, že predávajúcemu ako veriteľovi vznikne voči kupujúcemu ako dlžníkovi pri omeškaní s úhradou kúpnej ceny právo na úroky z omeškania len v prípade, ak ich vyúčtuje osobitným dokladom. Slovný a gramatický výklad textu zmluvy „predávajúci môže vyúčtovať za nedodržanie splatnosti faktúry úrok z omeškania vo výške 0,05 % z fakturovanej čiastky za každý deň omeškania“ je podľa odvolacieho súdu taký, že zmluvné strany si v súlade s ustanovením § 369 ods. 1 Obch. zák. dohodli výšku úrokov z omeškania. V zmluve si dohodli splatnosť faktúr za dodávky uhlia. Podľa dohody mal kupujúci platiť kúpnu cenu predávajúcemu na základe daňového dokladu – faktúry, a to do 21 dní od jej vystavenia / čl. 4 platobné podmienky body 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 /.

Odvolací súd na základe uvedeného vyslovil, že súd prvého stupňa pochybil, keď považoval za dohodu o tom, že žalobca bude žalovanému úroky z omeškania účtovať osobitným účtovným dokladom a vychádzal zo záveru, že pokiaľ tak žalobca neurobil, teda neuplatnil si úroky z omeškania samostatným vyúčtovaním u žalovaného, nemá žalobca na úrok z omeškania nárok.

Po zhodnotení zistených skutočností dospel odvolací súd k záveru, že žalobcovi v tomto prípade nárok na úroky z omeškania vznikol, preto napadnutý rozsudok podľa § 220 O. s. p. zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi uplatnenú sumu 450 121,03 Eur.

O trovách prvostupňového konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal trovy konania vo výške zaplateného súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal trovy odvolacieho konania vo výške zaplateného súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podaním zo dňa 12. februára 2010 podľa § 238 ods. 1 v spojení s § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

V odôvodnení dovolania uviedol, že otázkou nesprávneho právneho posúdenia je otázka dispozičnej voľnosti účastníkov pri aplikácii § 263 vo vzťahu k § 369 Obch. zák. Nestotožnil sa s názorom odvolacieho súdu, ktorý považuje za nesprávny. Obchodný zákonník upravuje úroky z omeškania v ust. § 369 ods. 1 / v znení účinnom do 31. 01. 2004 / ako povinnosť dlžníka, z čoho vyvodzuje, že pokiaľ sa dlžník dostane do omeškania s plnením peňažného záväzku, je povinný platiť z nezaplatenej časti úroky z omeškania, teda povinnosť je daná ex lege. Rozdiel v zákonnej úprave je badateľný aj z úpravy úrokov z omeškania v Občianskom zákonníku, podľa ktorého ust. § 517 zakladá právo požadovať od dlžníka aj úroky z omeškania popri plnení peňažného dlhu. Z tohto vyplýva, že úprava v obchodnoprávných vzťahoch je prísnejšia, pretože Obchodný zákonník povinnosť dlžníka platiť veriteľovi úroky z omeškania *expressis verbis* ukladá, ale súčasne v § 263 umožňuje zmluvným stranám odchyliť sa od ustanovenia § 369. Dovolateľ zastáva názor, že zmluvné strany sa od ust. § 369 Obch. zák. mohli platne odchyliť, čo výslovne urobili v čl. 4 bod 4.5 zmluvy / možnosť účtovania úroku z omeškania 0,05 % denne z fakturovanej čiastky /. Podľa gramatického výkladu slovné spojenie „môže vyúčtovať“ predstavuje možnosť predávajúceho vyúčtovať úroky z omeškania, z čoho je zrejmé, že potrebným úkonom bolo vyúčtovanie a slovné spojenie „dlžník je povinný platiť“ predstavuje povinnosť dlžníka bez akéhokoľvek ďalšieho úkonu veriteľa, zaplatiť úroky z omeškania.

Ďalej v dovolaní poukázal na to, že ak úroky z omeškania neboli vyúčtované, veriteľ neposkytol potrebnú súčinnosť podľa § 520 Obch. zák. Poukázal tiež na ust. § 10 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z o účtovníctve.

Dovolateľ tiež poukázal na akcesorickú povahu úrokov z omeškania a vzhľadom na zánik hlavného záväzku solúciou a nedodržanie zmluvnej úpravy úrokov z omeškania žalobcom, je jeho žaloba predčasná ako odôvodnil súd prvého stupňa.

Dovolateľ nesúhlasí so záverom, že podaním žaloby došlo ku kvalifikovanému uplatneniu úrokov z omeškania z dôvodu, že žalovaný nemal možnosť dobrovoľne plniť, súd vydal platobný rozkaz, ktorým žalovaného zaviazal platiť aj trovy konania, žalobca úrok z omeškania nevyúčtoval a žaloba je v rozpore so zásadou pacta sunt servanda.

V dovolaní poukázal na nedodržanie § 477 ods. 4 Obch. zák., podľa ktorého bol predávajúci a. s. B. Z. povinný bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkom / aj žalovanému / prechod pohľadávok na kupujúceho, čo sa nestalo. Následné oznámenie G., s. r. o. „o postúpení pohľadávky“ bolo zmätočné. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť, žalobu zamietnuť a žalovanému priznať náhradu trov konania.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že s názorom žalovaného o povinnosti vyúčtovať úrok z omeškania nesúhlasí, pretože v texte článku 4.5 sa výslovne povinnosť vystaviť penalizačnú faktúru neuvádza. Zmluvné strany si zmluvou modifikovali zákonom stanovenú výšku denného úroku, nie však jeho splatnosť. Predpokladom uplatnenia nároku na úrok z omeškania nie je vyúčtovanie tohto nároku, lebo takýto nárok vzniká priamo zo zákona.

Navrhol dovolanie zamietnuť. Náhradu trov dovolacieho konania si neuplatnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací / § 10a ods. 1 / vec prejednal podľa § 242 ods. 1 a § 243a ods. 1 O. s. p. a zistil, že dovolanie je podľa § 238 ods.1 prípustné a bolo podané v súlade s ust. § 241 O. s. p.

Úlohou dovolacieho súdu bolo skúmať, či právny záver vyslovený odvolacím súdom je správny.

Dovolateľ vytýka rozhodnutiu odvolacieho súdu skutočnosť, že pri rozhodovaní o priznaných úrokoch z omeškania sa neriadil dohodou účastníkov o odchýlnej úprave úroku z omeškania / čl. 4 bod 4.5 zmluvy /, ktorá spočíva / okrem odchýlnej výšky úroku z omeškania / aj vo vyúčtovaní úroku z omeškania v prípade porušenia povinnosti dlžníka, teda bez vyúčtovania úrokov z omeškania veriteľom, nevznikla dlžníkovi / žalovanému / povinnosť ich zaplatiť.

Dovolací súd zastáva názor, že povinnosť platiť úrok z omeškania vzniká pri omeškaní so splnením peňažného záväzku, bez ohľadu na to, čo omeškanie spôsobilo, pretože ide o objektívnu zodpovednosť. Výšku úroku z omeškania upravuje ust. § 369 ods. 1 Obch. zák. Obchodný zákonník povinnosť platiť úrok z omeškania priamo ukladá / ako správne vyslovil i dovolateľ v dovolaní /, teda vzniká ex lege. Nie je sporné, že úrok z omeškania si môžu účastníci zmluvného vzťahu dohodnúť odchýlne od úpravy v Obchodnom zákonníku. V predmetnej veci došlo medzi účastníkmi konania k odchýlnej dohode v úprave úroku z omeškania, avšak len z hľadiska výšky úroku z omeškania. Pokiaľ ide o tvrdenie dovolateľa o dohode o vyúčtovaní úrokov z omeškania osobitným účtovným dokladom, dovolací súd sa s týmto názorom nestotožnil. Dovolací súd považuje za správny právny názor vyslovený odvolacím súdom. čl. 4 bod 4.5 zmluvy podľa obsahu nie je dohodou o povinnosti vyúčtovať úrok z omeškania samostatným vyúčtovaním v prípade omeškania. Avšak i v prípade, ak by si zmluvné strany výslovne dohodli účtovanie úroku z omeškania osobitným účtovným dokladom, za vyúčtovanie by sa mohlo považovať aj uplatnenie takéhoto práva priamo v žalobe. Dovolací súd sa stotožnil s názorom vysloveným odvolacím súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného dospel k záveru, že rozsudok v napadnutej časti je vecne správny, preto dovolanie podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

O trovách dovolacieho konania rozhodol tak, že ich žalobcovi nepriznal, pretože si ich náhradu neuplatnil / § 151 ods. 1, 2 O. s. p. /.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. mája 2011

Mgr. Ľubomíra Kúdelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková